

LAUKU ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

Pirmie Lauku attīstības programmas pasākumi 2007. gadā

Kā jau tika rakstīts jūlija „Lauku Lapā”, 2007. gada 6. jūnijā stājās spēkā Ministru kabineta (MK) noteikumi Nr. 314 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā”. Šie noteikumi nosaka kārtību, kādā atbalstu piešķirs šādiem pasākumiem:

- Lauku saimniecību modernizācija;
- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai.

Šo pasākumu īstenošanas mērķis ir paaugstināt lauku saimniecību ienākumu līmeni, attīstīt un paaugstināt ražošanas efektivitāti lauku saimniecībās, ievērojot vides prasības, un dažādot lauku ekonomiskās aktivitātes, ienākumus un saglabāt lauku apdzīvotību.

Pieteikties minētajiem pasākumiem varēs vienu mēnesi, sākot ar 3. septembri. Tā būs pieteikšanās pirmā kārtā.

☑Kāda būs projektu pieņemšanas kārtība?

Projektu iesniegumu pieņemšana notiks kārtās, katrai kārtai nosakot pieejamo sabiedrisko finansējumu. Tas nozīmē, ka kopējais paredzētais finansējums ir sadalīts kārtās visam plānošanas periodam (no 2007. līdz 2013. gadam), līdz ar to nodrošinot, ka viss pieejamais finansējums nebeigsies jau plānošanas perioda sākumā (piemēram, 2008. vai 2009. gadā). Katrai kārtai piešķirtā finansējuma kopējā summa tiks sadalīta pa Lauku atbalsta dienesta (LAD) reģionālajām lauksaimniecības pārvaldēm (RLP), sadale būs proporcionāla Vienotajam platību maksājumam deklarētajām platībām, kas fiksētas uz 2007. gada 1. februāri. Pirmās kārtas finansējuma sadalījumu pa LAD RLP var atrast LAD mājaslapā www.lad.gov.lv. Lauku atbalsta dienests, saskaņojot ar Zemkopības ministriju, laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” jau mēnesi pirms projektu iesniegumu pieņemšanas uzsākšanas datuma izsludinās projektu iesniegumu pieņemšanas uzsākšanas datumu, kārtai piešķirto sabiedriskā finansējuma apjomu un projektu īstenošanas beigu termiņu (tātad atbalsta pretendents būs divi mēneši laika projekta pilnīgai sagatavošanai un iesniegšanai). Projektu iesniegumus pieņems vienu mēnesi pēc pieņemšanas uzsākšanas. *Piemēram*, pirmajai kārtai projekta pieteikumus

pieņems no 3. septembra līdz 3. oktobrim, taču par to oficiāli laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” tika paziņots jau 1. augustā. Tātad lauksaimniekiem iesniegumu sagatavošanai ir divi mēneši laika – augusts un septembris.

Lauku saimniecību modernizācija

Pasākuma „Lauku saimniecību modernizācija” mērķis ir modernizēt lauksaimniecības uzņēmumus, lai uzlabotu to ekonomiskās darbības rādītājus un konkurētspēju.

☑Kādas aktivitātes tiks atbalstītas?

Pasākuma ietvaros tiks atbalstītas šādas aktivitātes:

- investīcijas jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmu nodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzētas lauksaimniecības produktu ražošanai, tai skaitā iepakošana (turpmāk tekstā: 1. aktivitāte);
- lauksaimniecības produktu ražošanas būvju jauna būvniecība (govkopība, ja dzīvnieku novietne paredzēta ne mazāk kā 50 slaucamām govīm, – jāņem vērā, ka šis nosacījums par slaucamo govju skaitu attiecas tikai uz dzīvnieku novietnēm, citām būvēm nav ierobežojumu), rekonstrukcija un nepieciešamo būvmateriālu iegāde (turpmāk tekstā: 2. aktivitāte).

Atbalsta pretendents vienā projekta iesniegumā varēs iekļaut vairākas aktivitātes – gan būvniecību, gan iekārtu un tehnikas iegādi.

☑Kas varēs saņemt atbalstu?

Atbalstu varēs saņemt lauksaimniecības produktu ražotāji (juridiskas vai fiziskas personas), kā arī atzītas lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības.

LAUKU LAPA

✓Kur varēs īstenot projektus?

Šī pasākuma projektus varēs īstenot visā Latvijas teritorijā.

✓Cik liels būs pieejamais finansējums?

Programmēšanas periodā (no 2007. līdz 2013. gadam) vienam atbalsta pretendenta kopējā attiecināmo izmaksu summa aktivitātēm lauksaimniecības produktu ražošanai nepārsniedz 421 000 Ls.

Attiecināmo izmaksu summu šī pasākuma aktivitātēm palielinās līdz 1 400 000 Ls, ja atbalsta pretendents pēdējā noslēgtā gadā izpilda šādus kritērijus:

- apgrozījums no lauksaimnieciskās darbības ir vismaz 250 000 Ls;
- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (darba devēja maksājums) par vienu strādājošo ir vismaz 600 Ls gadā.

Atzītām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām, kuras darbojušās vismaz trīs gadus pēc kārtas jau pirms projekta iesnieguma iesniegšanas brīža, attiecināmo izmaksu summa aktivitātēm nepārsniedz 1 400 000 Ls.

✓Kāda būs atbalsta intensitāte?

Atbalsta intensitāti nosaka katras aktivitātes izmaksām atsevišķi:

- vienam pretendenta visā 2007.–2013. gada periodā attiecināmajām izmaksām, kas saistītas ar investīcijām jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmu nodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzēti lauksaimniecības produktu ražošanai (tai skaitā iepakojšana) un vispārējām izmaksām:
 - līdz 35 000 Ls – 40% no attiecināmajām izmaksām;
 - no 35 000 Ls – 25% no attiecināmajām izmaksām.

Piemēram, ja projekta attiecināmo izmaksu summa būs 50 000 Ls, tad atbalsta intensitāte tiks aprēķināta šādi:

$$(35\,000\text{ Ls} \times 40\%) + (15\,000\text{ Ls} \times 25\%) = 14\,000 + 3750 = 17\,750\text{ Ls};$$

- attiecināmajām izmaksām, kas saistītas ar investīcijām lauksaimniecības produktu ražošanas jaunu būvju būvniecībai, rekonstrukcijai un nepieciešamo būvmateriālu iegādei un vispārējām izmaksām, atbalsta intensitāte būs 40% no šīm izmaksām.

Ja viens projekts ietver gan 1., gan 2. aktivitāti, visām attiecināmajām izmaksām piemēro 40%

atbalsta intensitātes likmi, ja vismaz 80% no kopējām projekta attiecināmajām izmaksām ir saistītas ar investīcijām būvniecībā (2. aktivitāte). Pārējos gadījumos (kad investīcijas būvniecībā neveido 80% no kopējām izmaksām) ar būvniecību (2. aktivitātes) saistītām attiecināmajām izmaksām piemēro 40% atbalsta intensitātes likmi, bet ar iekārtu iegādi (1. aktivitāti) saistītām attiecināmajām izmaksām un vispārējām izmaksām – 25%.

Piemēram, ja projekta attiecināmo izmaksu summa ir 100 000 Ls, no kuriem

- 60 000 Ls ir būvniecības attiecināmās izmaksas (2. aktivitāte) – 60% no kopējām attiecināmajām izmaksām;

- 40 000 Ls jaunu iekārtu attiecināmās izmaksas (1. aktivitāte) – 40% no kopējām attiecināmajām izmaksām,

tad atbalsta intensitāte tiks aprēķināta šādi:

$$(60\,000\text{ Ls} \times 40\%) + (40\,000\text{ Ls} \times 25\%) = 24\,000 + 10\,000 = 34\,000\text{ Ls}.$$

Ja šajā piemērā ar būvniecību saistītās izmaksas būtu 80 000 Ls (80% no kopējām izmaksām), tad atbalsta intensitāte būtu 40%:

$$100\,000\text{ Ls} \times 40\% = 40\,000\text{ Ls}.$$

Atbalsta pretendenta, kas investīcijas veic mazāk labvēlīgos apvidos (MLA), atbilstoši iepriekš minētajiem nosacījumiem atbalsta intensitāti palielina par 5% (*piemēram*, būvniecības projektos atbalsta intensitāte būs 45%). Lai varētu saņemt atbalsta intensitātes palielinājumu MLA, atbalsta pretendenta ir jāievēro šādi nosacījumi:

- īstenojot būvniecības projektu (1. aktivitāte), projekta īstenošanas rezultātā lauksaimniecības produktu ražošanas būvei ir jāatrodas mazāk labvēlīgā apvidū;
- īstenojot jaunu iekārtu iegādes projektu (2. aktivitāte), mazāk labvēlīgos apvidos ir jāatrodas vismaz 50% no atbalsta pretendenta iepriekšējā gadā Vienotajam platību maksājumam apstiprinātajām platībām.

✓Kādi atbilstības nosacījumi būs jāievēro projekta iesniedzējam?

Piesakoties pasākumam „Lauku saimniecību modernizācija”, atbalsta saņēmējam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- ieviešot projektu, jāpasniedz šī pasākuma mērķi (jāmodernizē lauksaimniecības uzņēmums);
- nedrīkst aizvietot esošos pamatlīdzekļus;
- projekta iesniegumā jāparāda ekonomiskās dzīvotspējas kritēriji.

LAUKU LAPA

✓Ko neuzskatīs par esošo pamatlīdzekļu aizvietošanu?

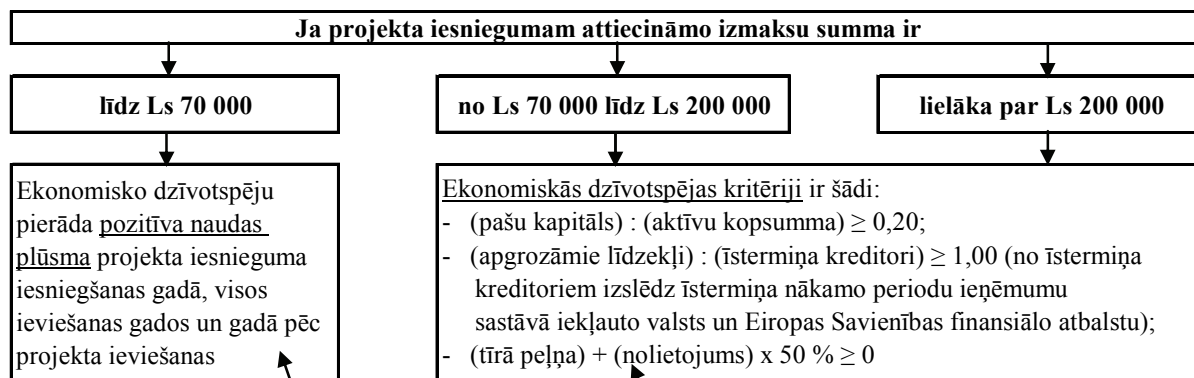
Lai projekts netiktu noraidīts, atbalsta saņēmējs nedrīkst veikt esošo pamatlīdzekļu aizvietošanu (piemēram, nopirkt traktoru, kas ir līdzīgs jau saimniecībā esošajam traktoram un veco pārdot). Lai izpildītu šo nosacījumu jāievēro, ka šajā pasākumā par pamatlīdzekļu aizvietošanu netiks uzskatīts:

- traktortehnikas iegādes gadījumā:
 - ja projektā iegādātā traktortehnika papildina saimniecībā esošo traktortehnikas parku, saglabājot esošās traktortehnikas vienības (tātad esošais traktors netiek pārdots);
 - ja projektā iegādātā traktortehnikas jauda ir vismaz par 25% lielāka nekā no saimniecības izejošās traktortehnikas jauda (šajā gadījumā veco traktoru var pārdot);

- iekārtu iegādes gadījumā:
 - ja projektā iegādātās iekārtas ražošanas jauda ir vismaz par 25% lielāka nekā no saimniecības izejošās iekārtas ražošanas jauda;
 - ja projektā iegādātā iekārta tiek iegādāta papildus esošām iekārtām (tātad esošā netiek pārdota);
 - ja projektā iegādātā iekārta būtiski maina ražošanas vai tehnoloģiju raksturu;
- jaunbūve un rekonstrukcija.

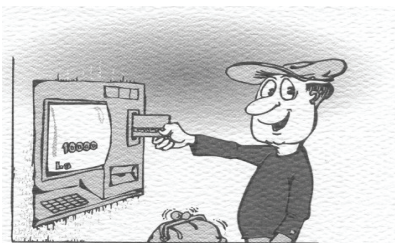
✓Kādi būs ekonomiskās dzīvotspējas kritēriji?

Ekonomiskās dzīvotspējas kritēriji ir atkarīgi no iesniedzamā projekta attiecināmo izmaksu summas.

Gadā pēc projekta ieviešanas vai nu ienākumiem no lauksaimnieciskās ražošanas jāpalielinās vismaz par 3 %, vai izdevumiem jāsamazinās par 3 %, salīdzinot ar pēdējo noslēgto gadu

Pēdējā noslēgtā gadā pirms projekta iesnieguma iesniegšanas jāatbilst vismaz diviem no minētajiem kritērijiem.
Gadā pēc projekta ieviešanas jāatbilst visiem šiem minētajiem rādītājiem un jāpalielina vismaz viens no dzīvotspējas rādītājiem par 0,05, salīdzinot ar pēdējo noslēgto gadu pirms projekta iesnieguma iesniegšanas

✓Kas ietilps attiecināmajās izmaksās?

- Jaunu ražošanas pamatlīdzekļu (tehnikas, iekārtu un aprīkojuma, t.sk. datoru programma-tūru) iegāde – detalizēts pamatlīdzekļu uzskaitījums dots MK noteikumos 22. punktā;

- jaunas būvniecības, rekonstrukcijas izmaksas, pamatojoties uz līgumiem ar trešajām personām, kas atbildīgas par darbu veikšanu;
- būvmateriālu iegāde, pamatojoties uz akceptētu tehnisko būvprojektu, kas iesniegts kopā ar projekta iesniegumu, vai vienkāršotas rekonstrukcijas gadījumā, pamatojoties uz atbalsta pretendenta sastādītu tāmi;
- vispārējās izmaksas, kas tieši saistītas ar projekta sagatavošanu vai ieviešanu un nepārsniedz 8% no projekta attiecināmo izmaksu kopsummas (tai skaitā arhitektu, inženieru un konsultantu honorāri, juridiskie pakalpojumi,

LAUKU LAPA

Aktivitatē „Investīcijas jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmu nodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzētas lauksaimniecības produktu ražošanai, tai skaitā iepakošana” attiecināmās izmaksas ir arī vienreizējas izmaksas, kas saistītas ar iegādātās tehnikas un iekārtu uzstādīšanu, lai nodrošinātu to normālu darbību.

Aktivitatē „Lauksaimniecības produktu ražošanas būvju jauna būvniecība, rekonstrukcija un nepieciešamo būvmateriālu iegāde” ir noteiktas maksimālās attiecināmās izmaksas sabiedriskā finansējuma aprēķināšanai jaunas būvniecības, rekonstrukcijas, vienkāršotās rekonstrukcijas projektiem galvenajiem būvju tipiem, kas apkopotas tabulā:

Nr. p. k.	Būvju tipi	Mērvienība	Jaunbūvei par kopējo būves platību, bez PVN	Rekonstrukcija par kopējo rekonstruējamo platību, bez PVN	Vienkāršotā rekonstrukcija par kopējo rekonstruējamo platību, bez PVN
1.	Lauksaimniecības nojumes (bez sienas apšuvuma, vārtiem un logiem)	Ls/m ²	120	84	66
2.	Lauksaimniecības noliktavas un glabātavas	Ls/m ³	40	28	22
3.	Lauksaimniecības nozares uzņēmumu saldētavas	Ls/m ²	350	245	192
4.	Dzīvnieku novietne	Ls/m ²	280	196	154
5.	Siltumnīcas:	Ls/m ²			
5.1.	vasaras	Ls/m ²	70	49	38
5.2.	ziemās	Ls/m ²	250	175	137
6.	Graudu un sēkļu pirmapstrādes būves	Ls/m ³	50	35	27
7.	Dārzu un augļu pirmapstrādes būves	Ls/m ²	360	252	198
8.	Lauksaimniecības šķūņi, mašīnu un tehnikas novietnes	Ls/m ²	150	105	82

Maksimālo attiecināmo izmaksu sabiedriskā finansējuma aprēķinā iekļauj visas ar objekta būvniecību saistītās izmaksas, tai skaitā:

- iekšējie un ārējie ūdensvadi;
- iekšējā un ārējā kanalizācija;
- iekšējā un ārējā elektroapgāde, ventilācijas un apkures sistēmas,

bet neiekļauj iekārtu izmaksas.

Attiecināmas ir tikai tās būvprojekta tāmes pozīcijas un būvmateriāli, kas tiešā veidā saistītas ar attiecīgā pasākuma mērķa sasniegšanu. Tomēr par attiecināmajām izmaksām tiks uzskatītas arī šādas tieši ar ražošanu nesaistītas izmaksas, ja to summa nepārsniedz 30% no būvniecības attiecināmo izmaksu kopsummas:

- administratīvo telpu jauna būvniecība, rekonstrukcija;
- apsardzes un caurlaides telpas;

- apsardzes signalizācijas ierīkošana, ieskaitot video novērošanas sistēmas;
- palīgtelpas, ja ir izskaidrota to funkcionālā izmantošana;
- personāla atpūtas un citas telpas;
- teritorijas labiekārtošana, kas ietver teritorijas asfaltēšanu vai cita klājuma ieklāšanu, zāliena ierīkošanu, ārējā apgaismošana un žoga izbūvi.

☝ Sabiedrisko finansējumu maksā tikai par iegādātajām precēm, kas ir atbalsta pretendenta īpašumā. Ja preces pērk uz nomaksu, par tām sabiedrisko finansējumu izmaksā tikai tad, kad tās ir kļuvušas par atbalsta pretendenta īpašumu. Tehnikas un iekārtu iegādes gadījumā attiecināmajās izmaksās iekļautajai teknikai un iekārtām ir jāatbilst Eiropas Kopienas standartiem.

LAUKU LAPA

Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai

Pasākuma „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” mērķis ir veicināt nelauksaimnieciska rakstura uzņēmējdarbību vai nodarbinātību lauku teritorijā, attīstot alternatīvus ienākumu avotus un ienākumu līmeņa palielināšanos lauku reģionos.

☑Kādas aktivitātes tiks atbalstītas?

Pasākuma ietvaros tiks atbalstītas šādas aktivitātes”:

- jaunu uzņēmumu radīšana;
- esošo uzņēmumu attīstība;
- kurināmā ražošana no lauksaimniecības un mežsaimniecības produktiem esošā uzņēmumā (izņemot biogāzes iegūšanu un tās transformēšanu siltumenerģijā).

Šajā pasākumā vienā projekta iesniegumā varēs iekļaut tikai vienu aktivitāti.

☑Kas varēs saņemt atbalstu?

Atbalstu varēs saņemt fiziska vai juridiska persona, kurai pamatkapitālā ir vairāk nekā 75% privāta kapitāla daļas, kas atbilst mikrouzņēmuma definīcijai – tas nozīmē, ka:

- uzņēmumā ir mazāk nekā 10 darbinieku;
 - uzņēmuma gada apgrozījums un/vai kopējā gada balance nepārsniedz 2 mlj. EUR,
- kā arī fiziska persona jauna uzņēmuma radīšanai.

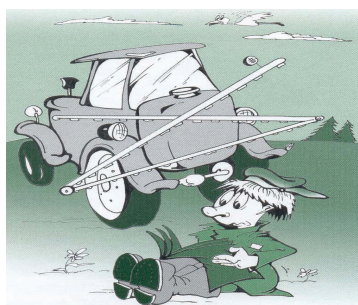
☑Kur varēs īstenot projektus?

Šī pasākuma ietvaros projektus varēs īstenot visā Latvijas teritorijā, izņemot republikas nozīmes pilsētas (Rīgu, Daugavpili, Jelgavu, Jūrmalu, Liepāju, Rēzekni un Ventspili), rajonu centrus un Rīgas rajonu.

☑Cik liels būs pieejamais finansējums?

Visā 2007.–2013. gada periodā vienam atbalsta pretendenta kopējā attiecināmo izmaksu summa nepārsniedz

- jauna uzņēmuma radīšanai – 35 000 Ls;
- esošo uzņēmumu attīstībai – 70 000 Ls;
- kurināmā ražošanai no lauksaimniecības un mežsaimniecības produktiem esošā uzņēmumā – 245 000 Ls.

☑Kāda būs atbalsta intensitāte?

Atbalsta intensitāte šajā pasākumā visām aktivitātēm būs 40% no kopējās attiecināmo izmaksu summas.

☑Kādās nozarēs projektus varēs realizēt?

- Pārtikas produktu un dzērienu ražošana, ja gala produkti nav lauksaimniecības produkcija;
- tekstilizstrādājumu ražošana;
- apģērhu ražošana, kažokādu apstrāde un krāsošana;
- ādas micēšana un apstrāde, somu un līdzīgu izstrādājumu, zirglietu un apavu ražošana;
- koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles, salmu un pīto izstrādājumu ražošana;
- celulozes, papīra un papīra izstrādājumu ražošana;
- izdevējdarbība, poligrāfija un ierakstu reproducēšana;
- ķīmisko vielu, to izstrādājumu un ķīmisko šķiedru ražošana, izņemot sprāgstvielu ražošana;
- gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana;
- nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana;
- gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas;
- iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana, izņemot ieroču un munīciju ražošana;
- biroja tehnikas un datoru ražošana;
- elektrisko mašīnu un aparātu ražošana;
- radio, televīzijas un sakaru iekārtu un aparatūras ražošana;
- medicīnisko, precīzijas un optisko instrumentu, pulksteņu ražošana;
- mēbeļu ražošana, citur nekvalificēta ražošana;
- metāla atkritumu un lūžņu pārstrāde;
- elektroenerģija, gāzes, tvaika un karstā ūdens apgāde;
- ūdens ieguve, attīrīšana un sadale;
- individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts;
- datorpakalpojumi un ar datoriem saistītas darbības, izņemot datu bāzu un Interneta portālu uzturēšana un ekspluatācija un citas ar datoriem saistītas darbības;

LAUKU LAPA

- citi komercpakalpojumi, izņemot tirgus un sabiedriskās domas izpēti, konsultēšana komercdarbībā un vadībzinībās, holding-kompāniju darbība, apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana, informācijas sniegšana un sakaru koordinēšana pa telefonu, pārējie citur nekvalificēti komercpakalpojumi;
- veterinārā darbība;
- atkritumu apsaimniekošana, teritorijas tīrīšana;
- pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana, izņemot fiziskās labsajūtas uzlabošana un citur neklasificēti individuālie pakalpojumi.

Nozaru saraksts, kuras tiks atbalstītas šajā pasākumā, veidots pēc Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas (NACE klasifikatoriem). LAD mājaslapā ievietota informācija ar konkrēto nozaru sarakstu, kurās var realizēt projektus šajā pasākumā.

👉 Projekta uzraudzības laikā – piecus gadus pēc pēdējā maksājuma veikšanas – atbalsta saņēmējs nedrīkst mainīt projekta īstenošanas vietu.

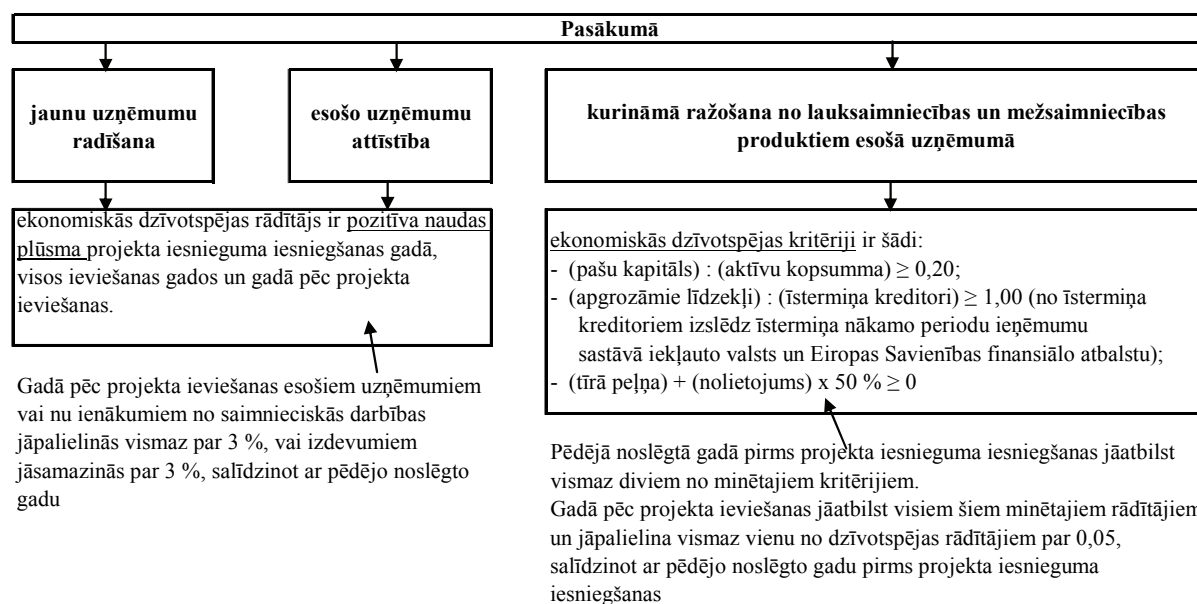
☑Kādi atbilstības nosacījumi būs jāievēro projekta iesniedzējam?

Piesakoties pasākumam „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, atbalsta saņēmējam ir jāatbilst šādiem nosacījumiem:

- ieviešot projektu, jāsasniedz attiecīgā pasākuma mērķi;
- dibinot jaunu uzņēmumu, atbalsta pretendents jaundibinātajā uzņēmumā jāpieder vismaz 51% no uzņēmuma kapitāldaļām;
- jānodrošina vismaz viens no šādiem nosacījumiem:
 - jaunu darba vietu radīšana;
 - esošo darba vietu saglabāšana;
 - uzņēmuma saimnieciskās darbības attīstība un paplašināšana;
 - projekta iesniegumā ir jāparāda ekonomiskās dzīvotspējas kritēriji.

☑Kādi būs ekonomiskās dzīvotspējas kritēriji?

Ekonomiskās dzīvotspējas kritēriji ir atkarīgi no pasākuma aktivitātes, kurā projektu iesniedz:

☑Kas ietilps attiecināmajās izmaksās?

Pasākuma ietvaros ir noteiktas šādas attiecināmo izmaksu kategorijas:

- jaunu ražošanas pamatlīdzekļu (tehnikas, iekārtu un aprīkojuma, t.sk. datoru programmatūru) iegāde, kā arī vienreizējas izmaksas, kas saistītas ar tehnikas un iekārtu uzstādīšanu, lai nodrošinātu to normālu darbību;
- jaunas būvniecības, rekonstrukcijas, vienkāršotās rekonstrukcijas izmaksas, pamatojoties uz līgumiem ar trešajām personām, kas atbildīgas par darbu veikšanu, bet nepārsniedzot kopējās būvniecības attiecināmās izmaksas;

- būvmateriālu iegāde, pamatojoties uz akceptētu būvprojektu, kas iesniegts kopā ar projekta iesniegumu, vai vienkāršotas rekonstrukcijas gadījumā, pamatojoties uz atbalsta pretendenta sastādītu tāmi, bet nepārsniedzot kopējās būvniecības attiecināmās izmaksas;
- vispārējās izmaksas, tai skaitā arhitektu, inženieru un konsultantu honorāri, juridiskie pakalpojumi, tehniski ekonomiskie pamatojumi, patentu un licenču saņemšanas izmaksas, kas tieši saistītas ar projekta sagatavošanu vai ieviešanu un kas nepārsniedz 8% no kopējām attiecināmajām izmaksām.

LAUKU LAPA

Nr. p. k.	Būvju tipi	Jaunbūve par kopējo būves platību, bez PVN	Rekonstrukcija par kopējo rekonstruējamo platību, bez PVN	Vienkāršotā rekonstrukcija par kopējo rekonstruējamo platību, bez PVN
1.	Ražošanas ēka	400	280	220
2.	Palīgbūve, noliktava	250	175	140
3.	Nojume (bez sienas apšuvuma, vārtiem un logiem)	120	85	65

Jaunas būvniecības, rekonstrukcijas un būvmateriālu iegādes gadījumā ir noteiktas maksimālās attiecināmās izmaksas attiecīgajiem būvju tiptiem, no kurām aprēķina sabiedrisko finansējumu, Ls/m² (sk. tabulā).

Maksimālo attiecināmo izmaksu sabiedriskā finansējuma aprēķinā iekļauj visas ar objekta būvniecību saistītās izmaksas, tai skaitā:

- iekšējie un ārējie ūdensvadi;
- iekšējā un ārējā kanalizācija;
- iekšējā un ārējā elektroapgāde, ventilācijas un apkures sistēmas,

bet neiekļauj iekārtu izmaksas.

Attiecināmas ir tikai tās būvprojekta tāmes pozīcijas un būvmateriāli, kas tiešā veidā saistītas ar pasākuma mērķa sasniegšanu. Tomēr par attiecināmajām izmaksām uzskata arī šādas tieši ar ražošanu nesaistītas izmaksas, ja to summa nepārsniedz 30% no būvniecības attiecināmo izmaksu kopsummas:

- administratīvo telpu jauna būvniecība, rekonstrukcija;
- apsardzes un caurlaides telpas;
- apsardzes signalizācijas ierīkošana, ieskaitot video novērošanas sistēmas;
- palīgtelpas, ja ir izskaidrota to funkcionālā izmantošana;
- personāla atpūtas un citas telpas;
- teritorijas labiekārtošana, kas ietver teritorijas asfaltēšanu vai cita klājuma ieklāšanu, zāliena ierīkošanu, ārējās apgaismošanas ierīkošanu un žoga izbūvi.

☝ Sabiedrisko finansējumu maksā tikai par iegādātajām precēm, kas ir atbalsta pretendenta īpašumā. Ja preces pērk uz nomaksu, par tām sabiedrisko finansējumu izmaksā tikai tad, kad tās ir nonākušas atbalsta pretendenta īpašumā.

☑Kāda būs projektu vērtēšana un atlase minētajos pasākumos?

LAD iesniegtos projektus izskatīs ņemot vērā noteiktus kritērijus (sk. tabulu 8. lpp.).

Protams, projekta iesniegumu var iesniegt arī pretendents, kurš kādam no projekta atlases kritērijiem neatbilst nemaz, tomēr tad ir jāņem vērā, ka viņš nesaņems punktus un tāpēc projektu var noraidīt finansējuma trūkuma dēļ.

Pēc projekta iesniegumu sarindošanas Lauku atbalsta dienests turpinās vērtēt projektu iesniegumus, kuriem pietiek sabiedriskā finansējuma attiecīgās kārtas ietvaros. Tas nozīmē arī to, ka nav nozīmes, kurš konkrētās kārtas pieteikšanās laikā pirmais iesniegs projektu, jo vērtēšana sāksies tikai pēc iesniegumu pieņemšanas noslēgšanas datuma.

☑Kad tiks pieņemts lēmums?

Lēmumu par projekta iesnieguma apstiprināšanu vai noraidīšanu LAD pieņems ne vēlāk kā 5 mēnešu laikā pēc attiecīgās kārtas, kurā projekta iesniegums iesniegts, noslēgšanas. Lēmumu par projektu iesniegumu apstiprināšanu vai noraidīšanu, kas tiks iesniegti līdz Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam apstiprināšanai Eiropas Komisijā, LAD pieņems tikai pēc Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam apstiprināšanas Eiropas Komisijā (kas varētu būt šā gada rudenī). Lēmums 5 darbdienu laikā rakstiski tiks paziņots atbalsta pretendenta.

Projektu iesniegumus, kas tiks iesniegti pirmajā kārtā, vērtēs līdz 2008. gada februārim (sk. „Lauku Lapas” Nr. 28 LAP grafiku), tātad projektu īstenošanu varēs sākt 2008. gada martā.

☝ Jāatceras, ka projekta iesniegumā paredzētos pasākumus drīkst uzsākt tikai pēc līguma noslēgšanas ar LAD. Lauku atbalsta dienests informēja, ka pie lielākiem būvprojektiem būtu ieteicams daļu darbu sākt jau pirms projekta iesnieguma apstiprināšanas, lai varētu projektu īstenot iesniegumā minētajā laikā. Tomēr tad ir jāņem vērā, ka tie darbi, kas tiks veikti pirms līguma parakstīšanas ar LAD, ir jāveic par saviem līdzekļiem. Šo darbu izmaksas ir jānodala no kopējām projekta izmaksām, un tās nevar pieskaitīt izmaksām, par kurām varēs saņemt ES fondu līdzekļus.

☑Kur meklēt informāciju?

MK noteikumi Nr. 314, kā arī projektu iesniegumu veidlapas, to aizpildīšanas metodiskie norādījumi (tajos izskaidrota projekta iesniegumu veidlapu aizpildīšanas kārtība, kā arī doti piemēri par dažiem aprēķiniem) un cita noderīga informācija ievietota Lauku atbalsta dienesta mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā *ES atbalsts*.

LAUKU LAPA

Projektu vērtēšanas un atlases kritēriji

Nosacījumi	Lauku saimniecību modernizācija		Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	
Atbilstība administratīvajiem vērtēšanas kritērijiem	Projekta iesniegumiem ir jāatbilst 14 nosacījumiem, kas saistīti ar projekta iesnieguma iesniegšanas termiņu, iesniegumu aizpildīšanu un nepieciešamo dokumentu iesniegšanu, kā arī citiem nosacījumiem, kas attiecas uz MK noteikumos noteiktajām prasībām			
Sarindošana atbilstoši punktu skaitam saskaņā ar projektu atlases kritērijiem	Ņemot vērā konkrētus nosacījumus, katram iesniegtajam projektam tiks aprēķināts punktu skaits. Priekšroka konkrētajā iesniegumu pieņemšanas kārtā tiks dota tiem projektiem, kuriem būs lielāks punktu skaits			
	Projektu atlases kritēriji		Projektu atlases kritēriji	
	1. Atbalsta pretendenta pēdējo 3 gadu laikā saņemtais sabiedriskā finansējuma ¹ apjoms uz Ls 1000 pēdējā noslēgtā gada neto apgrozījuma no lauksaimnieciskās darbības (atzītām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvām sabiedrībām - no biedru pārdotās produkcijas apjoma neto apgrozījuma)	Vairāk punktu iegūs atbalsta pretendents, kuram sabiedriskā finansējuma apjoms būs mazāks	1. Atbalsta pretendenta izglītība ²	Augstāko punktu skaitu iegūs atbalsta pretendents, kuram ir augstākā izglītība, pusi no maksimālajiem punktiem saņems, ja būs profesionālā vidējā izglītība
	2. Atbalsta pretendenta lauksaimniecības izglītība ³	Lielāko punktu skaitu saņems atbalsta pretendents, kuram ir augstākā vai profesionālā vidējā izglītība lauksaimniecībā	2. Starpība starp maksimāli pieļaujamo sabiedrisko finansējumu un projektam pieprasīto sabiedrisko finansējumu	Par katru pilnu procentu, par kuru samazinās atbalsta maksimālo intensitāti, tiks piešķirts punkts
	3. Akceptēta būvprojekta esamība	Maksimālo punktu skaitu saņems atbalsta pretendents, kurš kopā ar projekta iesniegumu iesniegs arī akceptētu būvprojektu	3. Projekta ieviešanas vieta	Lielāku punktu skaitu saņems atbalsta pretendents, kurš projektu īsteno teritorijās ar zemāku attīstības indeksu ⁴ (4. un 5. grupa)
	4. Atbalsta pretendents	Par šo kritēriju punktus saņems atzīta lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība, kas darbojas vismaz 3 gadus. Līdz 2008. gada 31. decembrim punktus saņems arī cukurbiešu audzētājs, kurš 2006.-2007. tirdzniecības gadā ir noslēdzis piegādes līgumu ar cukurfabriku un piegādājis cukurfabrikām cukurbietes	4. Projekta darbības virziens	Punktus saņems atbalsta pretendents, kuram ir vai būs ražošanas uzņēmums. Pakalpojumu sniegšanas uzņēmums punktus par šo kritēriju nesaņems
	5. Starpība starp maksimāli pieļaujamo sabiedrisko finansējumu un projektam pieprasīto sabiedrisko finansējumu	Par katru pilnu procentu, par kuru samazinās atbalsta maksimālo intensitāti, tiks piešķirts punkts		
	Vienādu punktu skaita gadījumā priekšroka tiks dota atbalsta pretendenta, kuram ir mazāks koeficients – saņemtais sabiedriskais finansējums (1. kritērijs)		Vienādu punktu skaita gadījumā priekšroka tiks dota atbalsta pretendenta, kurš darbojas pašvaldībā ar mazāku teritorijas attīstības indeksu	

¹ Šeit tiks rēķināts sabiedriskais finansējums, kas saņemts no SAPARD, Vienotā programmdokumenta 4. prioritātes pasākumiem un Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam pasākumiem „Lauku saimniecību modernizācija” un „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu”.

² Izglītību apliecina jebkuras izglītības iestādes izsniegts diploms par augstāko vai profesionālo vidējo (vidējo speciālo) izglītību.

³ Plašāk par atbalsta pretendenta nepieciešamo lauksaimniecības izglītību „Lauku Lapā” Nr. 24.

⁴ Teritorijas attīstības indekss ir nosakāms atbilstoši teritoriju sadalījumam reģionos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kritērijiem valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām un plānošanas reģionu attīstības aģentūrām Eiropas Savienības strukturfondū līdzfinansēto projektu īstenošanai. Arī šī informācija ievietota LAD mājaslapā.

LAUKU SAIMNIEKIEM AKTUĀLA LIKUMDOŠANA

Kūtsmēslus aizliegts izkliegt svētdienās un svētku dienās

2007. gada 7. jūlijā stājās spēkā grozījumi Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr. 626 „Noteikumi par piesārņojošas darbības izraisīto smaku noteikšanas metodēm, kā arī kārtību, kādā ierobežo šo smaku izplatīšanos”. Līdz šim šajos MK noteikumos bija paredzēts, ka Zemkopības ministrija katru gadu laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” publicē paziņojumu par laiku, kad ieteicams izkliegt kūtsmēslus. Tagad ar šo noteikumu grozījumiem noteikts, ka izkliegt kūtsmēslus vai citu organisko mēslojumu atļauts jebkurā nedēļas dienā, izņemot svētdienas un valsts noteiktās svētku dienas, kā arī ņemot vērā kūtsmēsli un cita organiskā mēslojuma izkliešanas aizlieguma laikposmus un ierobežojumus, kas noteikti normatīvajos aktos par īpašām vides prasībām piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs

un normatīvajos aktos par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem. MK noteikumos Nr. 628 „Īpašās vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs” noteikts, ka kūtsmēslus nav atļauts izkliegt laikposmā no 15. decembra līdz 1. martam.

Kompensācijas par zaudējumiem, kuras lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medījamo dzīvnieki

2007. gada 21. jūlijā stājās spēkā MK noteikumi Nr. 497 „Kārtība, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kuras lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medjamo dzīvnieki”.

Saskaņā ar Medību likumu zaudējumus kompensēs teritorijas medību tiesību īpašnieks vai lietotājs – mednieku kolektīvs.

MK noteikumos Nr. 497 minēts, ka materiālo zaudējumu apmēru nosaka, ja postījumu vietās ir veikti aizsardzības pasākumi pret postījumiem. Materiālo zaudējumu apmēru nosaka Valsts meža dienests vai – nacionālo parku un dabas rezervātu teritorijā – attiecīgās administrācijas izveidota komisija, pamatojoties uz zemes īpašnieka (tiesiskā valdītāja) vai ganāmpulka īpašnieka (turētāja) iesniegumu zaudējumu kompensācijai par medjamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem lauksaimniecībai un mežsaimniecībai.

Pēc iesnieguma saņemšanas Valsts meža dienests vai attiecīgā nacionālā parka vai dabas rezervāta administrācija 14 dienu laikā izveido komisiju un veic pārbaudi dabā. Ja postījumi nodarīti lopkopībai, komisiju izveido nekavējoties.

Komisija 30 dienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas nosaka materiālo zaudējumu apmēru un izsniedz iesnieguma iesniedzējam aprēķinu par materiālajiem zaudējumiem, kuras medjamo dzīvnieki nodarījuši lauksaimniecībai vai mežsaimniecībai. Augkopībai un mežsaimniecībai nodarīto materiālo zaudējumu apmēru nosaka platībā, kuru zemes īpašnieks (tiesiskais valdītājs) ir iezīmējis dabā.

Materiālos zaudējumus par medjamo dzīvnieku nodarītajiem postījumiem mežsaimniecībai un lauksaimniecībai atlīdzina gadījumos, ja tie ir nodarīti:

- mežaudzēm un lauksaimniecības dzīvniekiem;
- dabīgajām ganībām, pļavām, lauksaimniecības kultūragu sējumiem vai stādījumiem un attiecīgā lauksaimniecībā izmantojamā zeme atbilst laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumiem;
- mežu vai lauku infrastruktūras objektiem (autoceļiem, grāvjiem, caurtekām) un līdz postījumu nodarīšanai objekti ir uzturēti atbilstoši prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos par meliorācijas sistēmu un autoceļu uzturēšanu un ekspluatāciju.

Augkopībai nodarīto materiālo zaudējumu apmēru nosaka augu veģetācijas periodā, ja bojātā platība nav mazāka par 0,1 ha. Materiālo zaudējumu apmēru augkopībā un mežsaimniecībā aprēķina pēc MK noteikumos minētām formulām.

Lopkopībai nodarītos zaudējumus nosaka, ja medjamo dzīvnieku izdarīto postījumu dēļ lauksaimniecības dzīvnieki ir nogalināti vai ievainoti un tādēļ likvidējami. Komisija pēc notikuma vietā redzamajām pazīmēm (piemēram, uzbrukuma pēdas, kodumu pēdas, upuru atliekas) apstiprina medjamo dzīvnieku nodarīto kaitējumu lopkopībai un nosaka materiālo zaudējumu apmēru saskaņā ar vidējām lauksaimniecības dzīvnieku tirgus cenām pārbaudes dienā.

Sagatavots LLKC Ekonomikas un lauku attīstības nodaļā
pēc minētiem MK noteikumiem

AUGKOPIĒBA

Brīdinājums dārzkopjiem

Pēdējos gados Latvijā viena pēc otras parādās dažādas līdz šim nezināmas augu infekciju slimības. Pirms pāris nedēļām Latvijā tika konstatētas divas infekcijas slimības, no kurām viena apdraud Latvijas diženos ozolus un krāšņos rododendrus, otra – augļu kokus (ābeles, bumbieres).

☑ „Ozolu nāve”

Šā gada 16. jūlijā Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) informēja par to, ka Latvijas vietējā kokaudzētavā, veicot analīzes, konstatēta Latvijā līdz šim nedzirdēta, bet Eiropā ļoti izplatīta slimība *Phytophthora ramorum*, ko Eiropas valstīs dēvē par ”Ozolu nāvi”. Kā noskaidrojās, Latvijā tā tikusi ieviesta ar dekoratīvo stādu kravām no Polijas. Šī slimība ir ļoti postoša Eiropas Savienībā, kur tā masveidā iznīcina ozolus un rada nopietnus zaudējumus dekoratīvo stādu kokaudzētavām. Tā ir izplatīta Polijā, Nīderlandē, Beļģijā, Dānijā, Francijā, Īrijā, Itālijā, Lielbritānijā, Norvēģijā, Slovēnijā, Spānijā, Vācijā un Zviedrijā. Slimības simptomi dažādiem saimniekaugiem atšķiras un var tikt sajaukti ar citiem slimību simptomiem vai fizioloģiska rakstura traucējumiem. Slimības esamību nosaka, galvenokārt veicot augu laboratoriskos izmeklējumus. Galvenie slimības simptomi ir lapu krāsas izmaiņas dažādu izmēru plankumu veidā – no kniepadatas galviņas lieluma līdz palielam V veida plankumam gar lapas galveno dzīslu, kā arī atsevišķu zaru vīšana, kambija audu nekroze ar sarkanu līdz tumši brūnu gļotu izdalīšanos, galotņu atmiršana.

Phytophthora ramorum ir mikroskopiska sēne, kas izplatās ar inficētiem augiem, to atliekām, augsni un notekūdeņiem. Nelielos attālumos tā var izplatīties ar gaisa plūsmu, mizgraužu un citu kaitēkļu starpniecību. Lielos attālumos slimību pārvadā ar inficētiem stādiem, koku mizu un koksni no vietām, kur slimība sastopama. Vienīgais līdz šim zināmais infekcijas slimības ierobežošanas pasākums ir inficēto dekoratīvo kultūraugu un saimniekaugu (īvju, klinteņu, rododendru, kamēliju, kalmiju) pilnīga iznīcināšana 2 km rādiusā. Minētajā kokaudzētavā ar slimību inficētie augi un tās saimniekaugi tika pilnībā iznīcināti.

☑ Bakteriālās iedegas

Otra infekcijas slimība, par kuras esamību nu zina jau katrs Latvijas iedzīvotājs, ir Zemgales pusē atklātās bakteriālās iedegas (*Erwinia amylovora*), kas mūsu valstī ir ieceļojušas no mūsu kaimiņzemes Lietuvas, kur šī slimība tika konstatēta jau pagājušajā gadā. Vienīgās no slimības brīvās valstis Eiropas Savienībā līdz šim bija Igaunija un Latvija. Diemžēl Latviju arī pavisam nesen skāra šī bīstamā augu infekcijas slimība. Zemgales reģions atrodas vistuvāk Lietuvai, tāpēc tas bija patstāvīgā VAAD uzraudzībā. Bakteriālās iedegas VAAD atklāja monitoringa laikā Zemgales novada Staļģenes pagastā.

Šīs slimības noteikšanai veic dažādas laboratoriskas analīzes, jo slimības simptomi ir līdzīgi augu bojājumiem (piemēram, sala bojājumiem). VAAD nenoliedz, ka šī slimība, iespējams, izplatījusies jau pagājušajā gadā. Tās izplatību šogad sekmē labvēlīgi laika apstākļi – karstums un mitrums. Ja tie nemainīsies, tad nopietni tiks apdraudēta visa augļkopības nozare. Šī slimība pati no sevis neizzudīs ne salā, ne kā citādi, jo tā ir ļoti īpatnēja:

tās ierosinātāji var saglabāties vairākus gadus, tad pēkšņi labvēlīgos laika apstākļos slimība uzliesmo no jauna un iznīcina augus. Bakteriālās iedegas ir ļoti postoša slimība ābelēm un bumbierēm, jo tā iznīcina ziedus, jaunus dzinumus, lielos zarus un dažreiz pat visu koku. Šī infekcijas slimība izplatās ar lidojošiem kukaiņiem (bitēm, ziedu mušām), vēju, putniem, bet galvenokārt ar inficētiem stādiem.

Slimības simptomi ir nokaltuši, nobrūnējuši zari, daži vai visi augļu koka ziedi novīst, nomelnē un iet bojā, taču no zariem nenokrīt un paliek pie auga. Arī augļi nenokrīt, tie sačokurojas, nomelnē, bet paliek kokā. Slimība sākas no ziedu vai zaru galiem, no kurienes baktērijas pāriet uz lielākajiem zariem un izplatās uz galveno stumbru. Inficētais koks pavasarī izskatās kā apdedzis vai nosalis, vēlāk miza vietām uzpūšas, tad pārplīst. Inficētā koka sula pievilina kukaiņus, kas to pavasarī pārnēs uz ziediem, kur to ar ziedputekšņiem uzņem bites un iznēsā pa visu ābeļu dārzu. Tāpēc inficētie koki un to

LAUKU LAPA

saimniekaugi (ābeles, bumbieres, pīlādži, klintenes, cidonijas, korintes, eriobotrijas) ir jāiznīcina sadedzinot; atvases, ko veido inficētais saimniekaugs, ir jāapstrādā ar augu herbicīdiem.

Sakarā ar šo slimību Latvijā būs noteikti ierobežojumi. Tā vairs nevarēs kā līdz šim brīvi pārdot augus uz citām Eiropas Savienības valstīm. Līdz ar to arī cenas stādiem būs zemākas. Ierobežojumi attieksies arī uz biškopību – Staļģenē divus gadus nevarēs pārvietot bišu saimes. Kā ziņoja masu mediji, medus nesadārdzināsies, tikai tā ienesums būs krietni mazāks. VAAD kontrolē inficētā teritorija būs divus gadus, kad tajā nevarēs stādīt un ievest ne jaunas ābeles, ne bumbieres, ne kādu no slimības saimniekaugiem.

Latvijas augļkopības asociācija ir iesniegusi valdībai kompensējamo zaudējumu aprēķinu par inficētajiem augiem. Tas ir izstrādāts, ņemot vērā ražas zudumus, augļu koku kopšanas izmaksas un jaunu stādu iegādi. Taču par to, vai tiks izmaksātas kompensācijas un kādos apmēros, vēl ir jālemj valdībai un Zemkopības ministrijai, tāpēc pašlaik nevar nosaukt konkrētas kompensāciju summas.

VAAD ziņo, ka ir atrasts vēl viens infekcijas slimības perēklis Dobeles rajona Tērvetes pagastā, taču uztraukumam nav pamata, jo infekcijas slimība ir izplatījusies tikai vienā saimniecībā.

Pašreiz Staļģenē un Sidrabenē notiek inficēto

augu iznīcināšana un pastiprināta kontrole. Daudzi uztraucas par to, ka tiek zāģēti un iznīcināti augļu koki, kuri aug starp inficētajiem augiem un nav slimības skarti. Arī tie ir jāiznīcina, jo var inficēties no slimajiem augiem nepilnu divu nedēļu laikā. Pagaidām Staļģenē tiek iznīcināti tikai inficētie koki un saimniekaugi. Galvenais uzdevums ir ierobežot slimības tālāku izplatību Latvijas teritorijā.

Visbiežāk šīs slimības Latvijā nonāk ar inficētu stādāmo materiālu no Eiropas Savienības valstīm. Pie mums, Latvijā, augu stādi maksā daudz dārgāk nekā, piemēram, Lietuvā, tāpēc daudzi zemnieki, kas nodarbojas ar komercdārzu ierīkošanu augļu koku stādus ieved no Lietuvas.

Kopš iestāšanās Eiropas Savienībā no tās dalībvalstīm ievestos augus nacionālie augu aizsardzības dienesti, tai skaitā arī VAAD, pārbauda tikai izlases kārtā. Tāpēc, lai būtu droši par stāda kvalitāti, tos iegādājoties, noteikti jāprasa uzrādīt auga pasi. Ja jums ir radušās kādas aizdomas par auga slimību, zvaniet uz VAAD, lai varētu veikt attiecīgās analīzes un novērst slimības izplatīšanos.

Būsim modri un uzraudzīsim savus dārzus!!!

Sagatavoja LLKC Augkopības nodaļas
dārzkopības speciāliste Līga Daukante-Laganovska

AUGKOPIBA

Demonstrējumu semināru saraksts 2007. gada augustā-oktobrī

Saimniecība	Tēma	Datums	Laiks	Kontakti
Kuldīgas raj. Vārmes pag. z/s <i>Bētas</i>	Dažādu gaļas liellopu šķirņu audzēšanas efektivitātes izvērtēšana	22.08.2007.	11 ⁰⁰	pieteikties pa tālr. 3323448
Jelgavas raj. Sesavas pag. z/s <i>Osīši</i>	Integrētās augļkopības sistēmas atsevišķu elementu pārbaude	12.09.2007.	11 ⁰⁰	3050577
Daugavpils raj. Eglaines pag. z/s <i>Zālītes</i>	Dažādu gaļas liellopu šķirņu audzēšanas efektivitātes izvērtēšana	12.09.2007.	11 ⁰⁰	5440981
Saldus raj. Nīgrandes pag. <i>Griezes Lejnieki</i>	Universālo lopbarības zālāju maisījumu salīdzināšana plaušanas un ganīšanas režīmos. Tesmens veselības novērtēšanas un pamatotas subklīnisko mastītu ārstēšanas nozīme cietlāišanas periodā kvalitatīva piena ieguvei uzsākot jaunu laktāciju	18.10.2007.	11 ⁰⁰	3842664
Jēkabpils raj. Salas pag. z/s <i>Dubulti</i>	Organiskā selēna (Sel-Plex) ietekme uz nobarojamo cūku (20–105 kg) augšanas rādītājiem un cūkgaļas kvalitāti	18.10.2007.	11 ⁰⁰	5207070

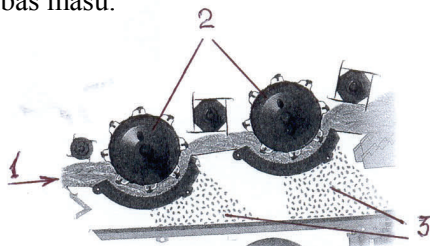
AUGKOPIBA

Kas jāņem vērā, izvēloties graudaugu novākšanas kombainu

Ražas novākšanas laiks ir lauksaimniecības gada kulminācija. Daudzi lauksaimnieki, kas vēlas, lai labību izdotos novākt pareizajā brīdī un tiktu nodrošināta visaugstākā produkcijas kvalitāte, ir nonākuši pie secinājuma, ka vēlas paši veikt šo darbu. Tiem, kas ik dienas strādā uz lauka ar pilnu ražošanas jaudu, ir nepieciešams vairāk nekā tikai droši ražošanas līdzekļi. Arī elektronikas ienākšana lauksaimniecības tehnikas aprīkojumā ir veicinājusi kombainu apgādi ar dažādām elektroniskām ierīcēm, kas, no vienas puses, atvieglo zemnieku darbu, no otras puses, prasa samērā labas zināšanas un iemaņas. Daudzu kombainu svarīgāko mezglu regulēšanu veic borta kompjūters. Vadītājam ir tikai jānorāda novācamais kultūraugs un jākorrigē laika apstākļu ietekme. Paši modernākie kombaini ir aprīkoti ar kartēšanas sistēmām, pēc kurām var precīzi noteikt pat mēslošanas devas katrā laukā atsevišķi. Taču, lai cik moderna būtu elektroniskā kombainu vadība, kulšana ir mehānisks process, kura rezultātā graudi tiek atdalīti no salmiem. Tā kā graudu atdalīšanas mehānismam ir liela nozīme, apskatīsim dažas graudu atdalīšanas mehāniskās sistēmas, kuras tiek izmantotas Latvijā nopērkamos kombainos.

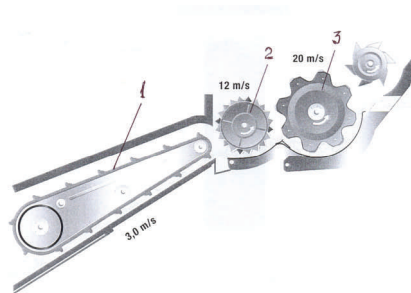
✓Kulšanas veidi

Pēc nopļaušanas labība pa slīpo kameru nonāk kuļmašīnā, kur kulšanas process var notikt vairākos veidos. Pirmais un vienkāršākais varētu būt, izmantojot vientrumuļa sistēmu, kas lieliski strādā mūsu klimata zonā, ja ir pareizi noregulēta kuļkurvja sprauga. Taču ražotāji ir pilnveidojuši kulšanas procesu un piedāvā dažādus kulšanas paņēmienus. Otrais kulšanas veids ir, izmantojot divtrumuļu konstrukciju (1. attēls). Šī konstrukcija ir optimāla, lai novāktu augstas ražības labību īpaši mitrās un grūti pieejamās vietās. Pirmais trumulis ir aprīkots ar atpakaļgriešanās mehānismu, kas ļauj viegli novērst tā aizsprostošanos ar labības masu.

1. att. Divtrumuļu konstrukcija (*Jenisej*): 1 – labības plūsma; 2 – trumuli; 3 – graudu plūsma.

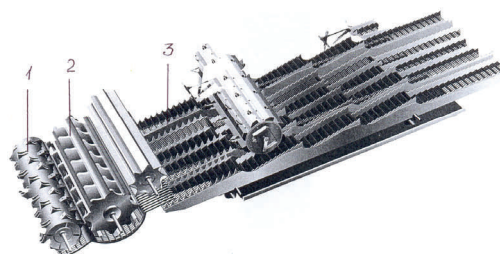
Trešais kulšanas veids, ko piedāvā *Claas* speciālisti, ir kulšana ar priekškulēja palīdzību (2. attēls). Ja pareizi sabalansē labības padeves un kulēju ātrumus, šī sistēma nodrošina vienmērīgu labības padevi uz galveno kuļtrumuli, tādējādi novēršot pārslodzi. Izmantojot šo sistēmu, labība tiek teicami izkulta, nekad nenotiek arī galvenā trumuļa aizsprostošanās.

2. att. Kulšanas sistēma ar priekškulēju (*Claas*): 1 – slīpās kameras transportieris; 2 – priekškulējs; 3 – galvenais kuļtrumulis.

✓Graudu atdalīšana no salmiem

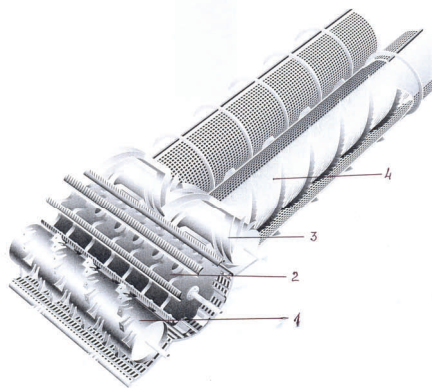
Graudu atdalīšanai no salmiem izmanto kratītāju, kas ir galvenokārt mazo un vidējo kombainu standartaprīkojums (3. attēls).

3. att. Graudu atdalīšanas sistēma ar kratītāju (*Claas*): 1 – priekškulējs; 2 – galvenais kuļtrumulis; 3 – salmu kratītājs.

Taču, lai palielinātu kombaina caurlaides spēju, daudzi ražotāji izmanto graudu piespiedu atdalīšanu no salmiem, ko veic kombainos ar rotoru aksiālo plūsmas sistēmu. Aktīvā sekundārā separācija *Class Lexion* parādīta 4. attēlā. Kā redzam, tad atgriezējtrumulis ir profilēts tā, ka masa tiek sadalīta abiem aksiālajiem rotoriem. Šī graudu piespiedu atdalīšanas metode ievērojami palielina kombaina caurlaides spēju pat tad, ja labība ir slapja. Tas nozīmē, ka ražas novākšanu var sākt agrāk no rīta un beigt vēlāk vakarā, tā palielinot produktīvā darba stundu skaitu.

LAUKU LAPA

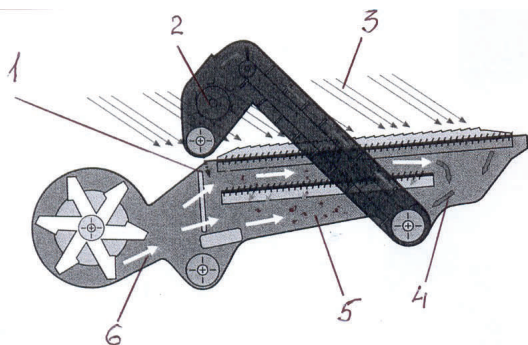
4. att. Rotoru aksiālās plūsmas sistēma (Claas Lexion):
1 – priekškūlējs; 2 – galvenais kuļtrumulis;
3 – atgriežējtrumulis; 4 – labības plūsma.

✓Graudu attīrīšana no pelavām

Nākamais svarīgākais process ir graudu attīrīšana no pelavām un neizkulto vārpu pārkuļšana. Tā veikšanai ļoti svarīga ir pareiza vēja plūsma, ko regulē atbilstoši lauka ražībai un kultūraugu mitrumam, lai ne tikai samazinātu graudu zudumus, bet arī izslēgtu augsnes augu atlikumu pielipšanu uz transporta galda, kas ir ļoti svarīgi, strādājot mitros apstākļos.

✓Pārkuļšana

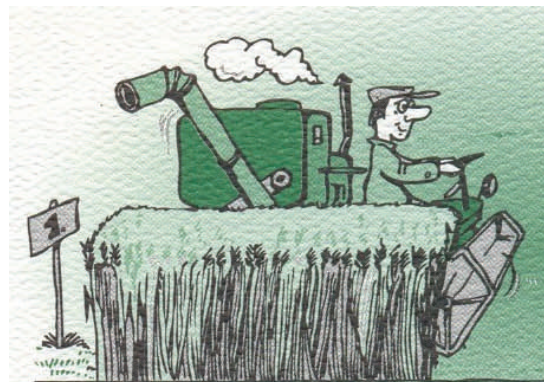
Neizkulto vārpu pārkuļšanas sistēmas kombainiem ir dažādas. Parasti neizkultās vārpas tiek nogādātas uz galveno kuļtrumuli otrreizējai pārkuļšanai, taču ir arī kombaini ar atsevišķām pārkuļšanas iekārtām. Pārkuļšanas iekārta, kurā vārpas virzās uz atkārtotu kuļšanu, kuļ maigāk nekā galvenais trumulis un pasargā graudus no bojājumiem. Īpaši sarežģītos novākšanas apstākļos (augsts mitrums, daudz nezāļu utt.) pārkuļšanas iekārta aizsargā kuļšanas aparāta trumuļa apakšu no aizlipšanas, kas arī samazina graudu zudumus un ļauj izvairīties no darbietilpīgas trumuļa apakšas tīrīšanas. Pārkuļšanas iekārta ir parādīta 5. attēlā.

5. att. Pārkuļšanas iekārta (Jeñisej): 1 – Graudi un izkultās vārpas; 2 – kuļtrumulis; 3 – graudu plūsma; 4 – neizkultās vārpas; 5 – tīrie graudi; 6 – vēja plūsma.

✓Salmu apstrāde

Pēdējais process kombaina darbā ir salmu apstrāde. Tos var gan smalcināt, gan gubot, gan savālot un pelavas izkaisīt atsevišķi. Salmu smalcināšanai parasti izmanto plāksnīšu nažus, kas griež salmus frakcijās. Izklieģētāji sasmalcinātos salmus vienmērīgi izkaisa uz lauka visā darba platumā. Šāda salmu apstrāde paātrina trūdvielu veidošanos pēc salmu iearšanas augsnē.

✓Kombaina izvēle paliek jūsu ziņā

Apskatīto kombaina mehānisko sistēmu darbība ir jāizvērtē, izvēloties kombainu savai saimniecībai. Lai sīkāk iepazītos ar katra kombainu ražotāja konstrukcijas un aprīkojuma piedāvājumu, ir jāgriežas tieši pie tehnikas izplatītāja. Graudaugu novākšanas kombainus piedāvā vairāki lauksaimniecības tehnikas tirgotāji:

- SIA „Amazonē” – SAMPO;
- SIA „Himel” un SIA „Preiss” – NEW HOLLAND;
- SIA „Kesko Agro Latvija” – CLAAS;
- SIA „Silja” – DEUTZ FAHR;
- SIA „Kombainserviss” – NIVA, DON, VECTOR, JEÑISEJ;
- SIA „Stokker” – JOHN DEERE.

Sagatavoja LLKC Augkopības nodaļas
vecākais speciālists mehanizācijā
Aivars Birkavs

kalendārs

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs piedāvā

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" piedāvā zemnieku apmācību projektā "Profesionālās apmācības 2005–2006", kura ietvaros lauksaimnieki var piedalīties un izglītoties Eiropas Lauksaimniecības Virzības un Garantiju fonda finansētos apmācībuursos.

Sīkāku informāciju par precīzu kursu norises laiku un pieteikšanos var iegūt pa norādīto kontakttelefonu. Visu tēmu saraksts atrodams arī interneta mājas lapā www.llkc.lv sadaļā "Profesionālās apmācības 2005–2006".

Tabulā norādīti tie kursi un to norises ilgums pa mēnešiem, kuros apmācības sākas laikā no 2007. gada septembra līdz 2007. gada novembrim.

☝ Atgādinām, ka apmācību kursi ir bezmaksas!

Eiropas Savienības struktūrfonda nacionālās programmas
"Atbalsts profesionālajai izglītībai, uzlabojot lauksaimnieku, mežsaimnieku un
pārējo lauksaimniecības un mežsaimniecības darbībā un pārveidē iesaistīto
personu profesionālās iemaņas un kompetenci"

PROJEKTA "PROFESIONĀLĀS APMĀCĪBAS 2005–2006" KURSI, KURUS APMĀCĪBAS SĀKAS
 LĪDZ 2007. GADA NOVEMBRIM

Lauksaimniecības modulis

Kursu tēma	Īstenošanas vieta	Kontakt- tālrunis	Kursu īstenošanas laiks (mēneši)				
			2007. g.				2008. g.
			IX	X	XI	XII	I
Lauksaimniecības pamati / 120 st.	Ogre, Brīvības iela 15, Ogres LKB	5022792					
Augkopība – īsa kurss / 32 st.	Jēkabpils, Bebru iela 108, Jēkabpils LKB	5233127					
	Liepāja, Bāriņu iela 15, Liepājas LKB	3427737					
Augkopība – izvēstais kurss / 56 st.	Bauska, Uzvaras iela 1, Bauskas LKB	3927211					
	Gulbene, Ābeļu iela 2, Gulbenes LKB	4473852					
Integrētā augkopība / 32 st.	Jelgava, Dobeles ielā 41, Jelgavas LKB	3011579					
Dārzenkopība / 32 st.	Rēzekne, Dārzu iela 7a, Rēzeknes LKB	4623204					
	Valka, Rīgas iela 13, Valkas LKB	4725958					
	Valmiera, Mūrmuižas iela 9, Valmieras LKB	4221757					
Bioloģiskās lauksaimniecības īsa kurss / 32 st.	Jēkabpils, Bebru iela 108, Jēkabpils LKB	5233127					
	Ventspils, Raiņa iela 4a, Ventspils LKB	3662721					
Bioloģiskās lauksaimniecības metodes / 85 st.	Ludza, Raiņa iela 16, Ludzas LKB	5707200					
Bioloģiskās lauksaimniecības sertifikācija / 12 st.	Tukums, Pils iela 11, Tukuma LKB	3123452					
Lopkopība – īsa kurss (dzīvnieku suga pēc izvēles) / 32 st.	Aizkraukle, Lāčplēša iela 2a, Aizkraukles LKB	5122579					
	Jēkabpils, Bebru iela 108, Jēkabpils LKB	5233127					
	Madona, Poruka iela 2, Madonas LKB	4807688					
	Saldus, Kuldīgas iela 69, Saldus LKB	3822484					
Lopkopība – izvēstais kurss (dzīvnieku suga pēc izvēles) / 56 st.	Daugavpils, Sēlijas iela 25, Daugavpils LKB	5422332					
	Dobele, Brīvības iela 12, Dobeles LKB	3722579					
	Kuldīga, Pilsētas laukums 4, Kuldīgas LKB	3323519					
	Valmiera, Mūrmuižas iela 9, Valmieras LKB	4221757					
	Ventspils, Raiņa iela 4a, Ventspils LKB	3662721					
Dzīvnieku ganāmpulku vērtēšana vai pārraudzība (zirgi) / 42 st.	Ozolnieki, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, Rīgas iela 34	3050220					

Kursu tēma	Īstenošanas vieta	Kontakt- tālrunis	Kursu īstenošanas laiks (mēneši)				
			2007. g.				2008. g.
			IX	X	XI	XII	I
Kvalitatīva piena ieguve / 32 st.	Alūksne, Dārza iela 11, Alūksnes LKB	4307012					
	Daugavpils, Sēlijas iela 25, Daugavpils LKB	5422332					
	Jelgava, Dobeles ielā 41, Jelgavas LKB	3050555					
	Ozolnieki, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, Rīgas iela 34	3050220					
	Tukums, Pils iela 11, Tukuma LKB	3123452					
	Valmiera, Mūrmuižas iela 9, Valmieras LKB	4221757					
Veterinārmedicīna / 24 st.	Ozolnieki, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”, Rīgas iela 34	3050220					
Prasības dzīvnieku izcelsmes produktu pārstrādei / 24 st.	Liepāja, Bāriņu iela 15, Liepājas LKB	3427737					
Lauku ekonomikas dažādošana „Netradicionālo augu vai dzīvnieku audzēšana” / 32 st.	Cēsis, Dārza iela 12, Cēsu LKB	4130022					
Lauku ekonomikas dažādošana "Vides tūrisms" / 75 st.	Alūksne, Dārza iela 11, Alūksnes LKB	4307012					
	Liepāja, Bāriņu iela 15, Liepājas LKB	3427737					
	Talsi, Kr.Valdemāra iela 21a, Talsu LKB	3291908					
	Valka, Rīgas iela 13, Valkas LKB	4725958					
Lauksaimniecības tehnikas sekmīga izmantošana laukos / 24 st.	Aizkraukle, Lāčplēša iela 2a, Aizkraukles LKB	5122579					
	Jelgava, Dobeles ielā 41, Jelgavas LKB	3011579					
	Saldus, Kuldīgas iela 69, Saldus LKB	3822484					
Fermu rekonstrukcijas un būvniecības aktuālie jautājumi / 32 st.	Dobeles, Brīvības iela 12, Dobeles LKB	3722579					
	Tukums, Pils iela 11, Tukuma LKB	3123452					

Mežsaimniecības modulis

Kursu tēma	Īstenošanas vieta	Kontakt- tālrunis	Kursu īstenošanas laiks (mēneši)				
			2007. g.				2008. g.
			IX	X	XI	XII	I
Meža apsaimniekošanas cikls I / 32 st.	Talsi, Kr. Valdemāra iela 21a, Talsu LKB	3291908					
Meža apsaimniekošanas cikls II / 75 st.	Daugavpils, Sēlijas iela 25, Daugavpils LKB	5422332					
Kā izmantot savu mežu – meža alternatīvā izmantošana / 32 st.	Bauska, Uzvaras iela 1, Bauskas LKB	3927211					
Uzņēmējdarbības attīstības iespējas dabīgu koka formu izmantošanas jomā / 32 st.	Ozolnieki, Rīgas iela 34, SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”	3050220					

 mēnesis, kad kursi sākas (tas ir arī kursu īstenošanas laiks)

 kursu īstenošanas laiks

“Lauku Lapu” variet lasīt arī internetā – SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” mājaslapā WWW.LLKC.LV.

Izdevumā Normunda Grickus zīmējumi.

